

Lausunto

14.09.2023

Asia: VN/20569/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Monimuotoiset perheet -verkosto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä lastensuojelulain ja varhaiskasvatuslain muuttamiseksi.

Emme kannata jälkihuollon ikärajan laskemista 25 ikävuodesta 23 vuoteen. Ehdotamme, että jälkihuoltoikää tarkastellaan suunnitelmallisesti osana tulevaa lastensuojelun uudistusta.

Lastensuojelun uudistus on välttämätön, ja jälkihuolto on osa lastensuojelua. Lastensuojelun uudistaminen käynnistyi edellisellä hallituskaudella, ja se on merkitty tavoitteeksi myös nykyiseen hallitusohjelmaan. Jälkihuoltoikäen alentaminen yksittäisenä toimenpiteenä ei tue lastensuojelun uudistustyön tavoitteita – siksi ikärajaa on tarkasteltava osana lastensuojelun uudistusta.

Kustannussäästöjä ei ole hyvä hakea jälkihuoltopalveluiden supistamisesta, vaan jälkihuollon kehittämisestä. Jos toivotaan kustannussäästöjä, on esimerkiksi perhehoito jälkihuollon järjestämisessä resurssi, jota voisi hyödyntää nykyistä enemmän.

Jälkihuollon ikärajan säilyttäminen nykyisessä on tärkeää, sillä jälkihuoltonuoret ovat hyvin haavoittuva ryhmä, jonka syrjäytymisestä voi tulla jälkihuoltoa suurempia kustannuksia. Verkoston kokemusasiantuntijoiden mukaan lapsuuden ja nuoruuden traumaattiset kokemukset nousevat usein esille ja käsittelyyn nuorena aikuisena. Tämä olisi myös tärkeää huomioida jälkihuollon ikärajaa arvioitaessa.

Jälkihuoltoon on tärkeää sijoittaa, jotta säästetään muissa yhteiskunnan kustannuksissa, kuten esimerkiksi aikuissosiaalihuollon kustannuksissa. Nyt tehdyssä esityksessä nuoret siirtyvät nykyistä aikaisemmin subjektiivisesta oikeudesta aikuisten palveluihin, jotka ovat määrärahasidonnaisia.

Mitä varhaisemmin ongelmista saadaan kiinni, sitä helpommin haasteet ovat myös korjattavissa. Jos ongelmat ehtivät kasvaa liian suureksi, ovat kustannukset myöhemmin suurempia kuin mitä kustannukset olisivat olleet, jos ongelmaan olisi puututtu varhaisessa vaiheessa lastensuojelun jälkihuollossa.

Varhainen tuki on tärkeää, jotta tuen avulla voidaan välttää ylisukupolvinen lastensuojeluasiakkuus. Perhe- ja sosiaalipalveluilla on tärkeä rooli sen välttämiseksi, ettei lastensuojeluasiakkuutta tule myös lapselle, joka syntyy aiemmin lastensuojelun asiakkaana olleelle.

Jälkihuoltoon ei kiinnity itse palveluun, vaan hän kiinnittyy ihmiseen, joka tuottaa hänelle palvelun. Pysyvä ihmissuhde, joka on syntynyt jo mahdollisesti sijaishuollossa, voi kannatella nuorta läpi aikuistumisen eri vaiheiden. Jos nuoren asiakkuus siirtyy aikuisten palveluihin, tuo se nuorelle yhden ihmissuhteen vaihdon sekä riskin palveluiden viivästymiselle tai palveluverkon ulkopuolelle putoamisesta.

Korkeampi jälkihuoltoikä antaa myös mahdollisuuden sille, että nuorella on aikaa itsenäistymistaitojen kehittymiseen omassa tahdissaan. Nuorella on aikaa ottaa etäisyyttä lastensuojelupalveluihin, kuten esimerkiksi kokeilla itsenäistä asumista, mutta tarvittaessa hakea tukea, joka voi olla esimerkiksi perhehoitoa.

Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja nostettiin 21 vuodesta 25 vuoteen 1. tammikuuta 2020 voimaan tulleella lastensuojelulain muutoksella (542/2019). Ikärajan laskeminen tulee hyvin nopeasti edellisen muutoksen jälkeen, eikä tutkimus- ja kokemustietoa ole ikärajan noston vaikutuksista. Tämä tekee esityksen arvioimisen haasteelliseksi.

Kaunisto Tiina-Emilia
Monimuotoiset perheet -verkosto / Sateenkaariperheet ry - Monimuotoiset
perheet -verkosto